SIBIIU

Anul al 55-lea 16 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei } 16 Pagini Nr. 122 Vineri 6 Mai 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Exportul produselor agricole

Consiliul de miniștri a aprobat proectul de jurnal, privitor la organizarea exportului de produse agricole, proect alcătuit de d. Mitiță Constantinescu, guvernatorul Băncii Naționale și titularul departamentului economiei naționale.

Prin acest jurnal se înființează o comisiune specială, care să îndrumeze, să încurajeze și să organizeze exportul produselor agricole. Totodată, comisiunea își va da avizul, facultativ pentru ministru, asupra oricăror chestiuni în legătură cu exportul cerealelor.

Să mai lămurim că, de când cu înființarea acestui din urmă minister, asupra lui a trecut o parte din atribuțiunile oficiului de valorificare a grâului, partea cealaltă rămânând tot în seama ministerului de agricultură și domenii.

Suntem încă în primăvară, așa că, firește, mai este timp îndeajuns până la campania exportului de cereale și de alte produse ale solului, ca fructe, struguri etc. Insă, multe treburi de ordin public n'au fost făcute bine sau n'au fost făcute decât pe jumătate, tocmai din cauza că fuseseră lăsate pentru ultimul moment. S'a bizuit prea mult pe puterea de improvizație a românului — deci și a conducătorilor lui — și pe însușirea românului de a prinde repede și de a înfăptui tot atât de repede.

S'a văzut însă că, în genere, astfel de socoteli optimiste au dat greș. De aceea, nu putem decât să aprobăm faptul că d. ministru Mitiță Constantinescu s'a gândit din timp la luarea de măsuri într'o chestiune de o importanță economică așa de mare.

Această chestiune prezintă importanță mai ales din următoarele două puncte de vedere: din punctul de vedere al obținerei în străinătate de prețuri cât mai avantagioase și al doilea, din punctul de vedere al unei cât mai juste și mai meritate remunerări a producătorilor.

Obiecțiunea că, dacă se întrunește prima condițiune, adică, dacă produsele noastre agricole sunt vândute în străinătate cu prețuri bune, este implicit satisfăcută și condițiunea a doua, nu e totdeauna valabilă. Ba în cazuri destul de dese nu este de loc valabilă.

Aceasta pentru un motiv simplu, confirmat de realitatea faptelor. Pentru motivul că, în majoritatea cazurilor, unii sunt producătorii direcți și cu totul alții sunt exportatorii. Așa fiind, producătorul direct, — plugarul — strâns de nevoi, care se ivesc mai simțitoare în timpul recoltei, vinde recolta îndată după ce o culege, ba, nu de puține ori, mai înainte chiar de a fi culeș-o. Bine înțeles, când vinzi ceva sub apăsarea unor nevoi urgente, vinzi cu prețuri scăzute, cu prețuri mai mici decât prețurile de pe piață din momentul acela și cu mult mai mici decât prețurile ce va obține mai târziu cumpărătorul.

Așa dar, nu totdeauna producătorul direct, care a muncit din greu și a fost expus la atâtea riscuri, își vede munca sa răsplătită mulțumitor, și profită de prețurile favorabile de pe piețele străine. De aceste prețuri profită intermediarul sau intermediarii, căci se întâmplă — și faptul e curent — ca produsele agricole să treacă prin două sau chiar trei mâini de intermediari până ce iau drumul exportului.

Știm că răul ce semnalăm aci nu este de azi, de ieri, precum n'avem de loc pretenția că am fi cei dintâi care îl relevăm și stăruim asupra lui. A fost semnalat și cercetat de nenumărate ori.

Mai știm însă că, cel puțin până acum, nu i s'a găsit un remediu serios și radical. Intervenția cooperativelor n'a putut să-l înlăture cu desăvârșire.

De aceea, atragem din nou și din timp atenția autorităților în sarcina cărora cad măsurile ce urmează a fi luate.

—xx○❖○xx—

CĂSĂTORIA NEPOTULUI FOSTULUI KAIZER

Doorn, 3 (Rador). — Majoritatea invitaților și logodnicii au sosit astăzi la castelul Doorn, unde se va celebra mâine, în rit protestant, căsătoria principelui Luis Ferdinand de Prusia cu marea ducesă Kira de Rusia.

LILIAC

Cutremur simțit în Mexic

Mexico, 3 (Rador). — Aseară, la ora 20 și 15, un seism „trapidatoriu și oscilatoriu", care a durat vre-o 60 secunde, a fost resimțit aci.

Epicentrul se afla cam la vre-o 170 km., spre Sud-Vest de Tacuyaba (statul Guerrero). Nu se știe dacă sunt victime.

Citiți în pag. 13

Primirea grandioasă pe care Italia a făcut-o d-lui Hitler

Mica Înțelegere

—xx—

Pactul de organizare a Micii Înțelegeri, din 16 Februarie 1933, a cristalizat în formule juridice un deceniu de prietenie tradițională și de colaborare încrezătoare. Fără a schimba obiectivele alianței care leagă cele trei state prietene, el a strâns și mai mult legăturile între ele, a perfecționat metodele lor de lucru, a organizat procedura reuniunilor periodice, a sporit solidaritatea lor politică și a extins acțiunea Consiliului Permanent al Micii Înțelegeri la domeniul economic, în care conlucrarea susținută a celor trei țări a dat și va continua să dea rezultate rodnice.

In cursul anului trecut, privită din afară, acțiunea Micii Înțelegeri a putut da uneori multor observatori străini o impresie de șovăire, în timp ce în ultima vreme solidaritatea ei apare întreagă, ca în timpurile cele mai bune ale tradiției ei diplomatice.

Cu sinceritatea datorită prieteniei e util să examinăm ce parte de realitate se ascundea în această impresie, astăzi când Consiliul Permanent își începe lucrările la Sinaia, în situația internațională cea mai grea pe care o cunoaște, dela începuturile existenței ei, formația politică a Micii Înțelegeri.

La 25 Martie trecut, se încheia la Belgrad acordul italo-iugoslav, care punea capăt unei încordări politice de peste cincisprezece ani între Roma și Belgrad. Negocierile, făcute posibile de declarația Ducelui la Milano, la 1 Noembrie 1936, cu privire la posibilitatea normalizării relațiilor între Italia și vecina sa iugoslavă, erau duse la Roma, timp de mai multe luni, cu o discreție, pe care amândouă părțile o socoteau necesară unei încheieri fericite.

S'a obiectat, după semnarea acordului, că nu s'ar fi ținut seama cu acest prilej de dispozițiile art. 6 ale Pactului de organizare a Micii Înțelegeri, potrivit căruia orce tratat politic, orice acord economic, comportând consecințe politice importante și orice act unilateral, schimbând situația politică actuală a unuia dintre statele Micii Înțelegeri, față de un al treilea stat, vor cere, cu începere dela data Pactului, consimțământul unanim al Consiliului Micii Înțelegeri.

In ciuda acestei dispoziții, obiecția făcută Iugoslaviei era totuși numai aparentă. Intr'adevăr, în Septembrie 1936, la reuniunea dela Bratislava, statele Micii Înțelegeri au convenit asupra libertății lor de acțiune, în ce privește raporturile lor cu Marile Puteri vecine. Pe de altă parte, în fond nu se putea face nici un fel de obiecție unui acord destinat să servească pacea și să garanteze securitatea Iugoslaviei, atunci când timp de 15 ani celelalte state membre ale Micii Înțelegeri au îndemnat această țară la o politică de bună vecinătate cu Italia. De altfel, în afară de efectele lui locale, acordul dela Belgrad, a dat rezultate folositoare și a contribuit, în mod indiscutabil, la destinderea situației internaționale, atât în Balcani, cât și în Bazinul dunărean. Se poate deci afirma că solidaritatea Micii Înțelegeri a rămas întreagă în fața obiectivelor limitate, cari au determinat constituirea ei și orientat acțiunea ei diplomatică.

Șovăelile aparente asupra cărora au insistat adversarii Micii Înțelegeri nu sunt inerente acțiunii ei. Ele provin, din potrivă, din afară, din desvoltarea situației internaționale. Intr'adevăr, pe lângă apărarea tratatelor de pace, cărora își datoresc existența lor națională și structura lor teritorială actuală, fiecare din statele Micii Înțelegeri are să rezolve problema lui particulară a raporturilor de vecinătate cu o Mare Putere deosebită pentru fiecare dintre ele.

Cehoslovacia, vecină a Germaniei, și-a căutat securitatea în pactul de asistență mutuală cu Franța, din Octombrie 1925, și în pactul cu Sovietele, din Iunie 1935, anexă el însuși a pactului franco-sovietic.

Iugoslavia și-a găsit siguranța în înțelegerea dela Belgrad cu Italia, din Martie 1937. România a căutat soluția vecinătății ei cu Sovietele, în declarația pentru definiția agresorului, din Iulie 1933, încheiată de U.R.S.S. cu toți vecinii ei. Aceste trei probleme divergente au căpătat deci deslegarea lor deosebită, fără ca soluția lor să schimbe substanța sau să modifice obiectivele Micii Înțelegeri. La reuniunea din Belgrad, din Aprilie 1937, delegații Micii Înțelegeri și-au putut da în acest sens asigurări, pe cari un an de acțiune diplomatică le-a verificat în chip statornic.

O adâncă schimbare în politica europeană pune însă astăzi Mica Înțelegere în fața unei probleme fundamentale de adaptare la o nouă situație. Alipirea Austriei la Germania și punerea revendicărilor germanilor sudeți pe planul actualității internaționale, transformă chestiunea raporturilor cu Germania într'o problemă comună a Micii Înțelegeri întregi.

Fără a figura printre obiectivele clasice ale Micii Înțelegeri, problema aceasta intră în sfera realităților, cari nu pot fi trecute cu vederea. Ea domină și influențează examinarea și rezolvarea tuturor celorlalte probleme politice și economice, cari figurează pe ordinea de zi actuală a Micii Înțelegeri. Vecinătatea politică sau teritorială cu Reich-ul modifică însăși poziția Micii Înțelegeri în viața internațională. Formație cu obiective și acțiune regională, ea capătă astăzi un rol și o funcțiune europeană de prima importanță. De consistența și solidaritatea ei de azi depinde orientarea de mâine a întregii politice a răsăritului european, nu numai pentru țările direct interesate în această regiune a Continentului, ci și pentru Marile Puteri europene. De aceea, încredințați că membrii Consiliului Permanent al Micii Înțelegeri vor aprecia la deplina lui valoare momentul internațional istoric de astăzi, le dorim, în interesul nostru comun, să găsească cu înțelepciunea și curajul necesare, mijloacele cele mai potrivite pentru a concilia interesul păcii generale cu interesul superior al independenței politice și economice a țărilor lor prietene.

Aniversarea renașterei Poloniei

Republica polonă a sărbătorit Marți douăzeci de ani dela reînvierea ei ca stat liber și independent.

Aniversarea aceasta depășește cadrul ei național: liberarea și independența Poloniei a însemnat repararea unei mari nedreptăți care tulbura conștiința tuturor popoarelor libere și independente. Dacă vitregia împrejurărilor internaționale și combinațiile unei diplomații în al cărei catehism principiile de dreptate și de libertate nu erau sacrosancte, au putut desființa politicește un stat, timpul de restriște, oricât de lung a fost, n'a putut face să dispară conștiința națională a poporului polonez, nici unitatea lui sufletească, nici setea lui de libertate. Polonia a trăit chiar atunci când trupul ei era sfâșiat și stăpânit de străini, iar în ziua când soarele dreptății a apărut, ea a reînviat întreagă, unitară și viguroasă. Somnul politic n'a cuprins și sufletul ei; astăzi, după douăzeci de ani dela reînființarea ei ca stat liber și independent, geniul ei național, însușirile poporului ei harnic și meritele conducătorilor ei au rânduit-o printre statele puternice, ca factor important în opera de pace și de progres.

Poporul român trimite poporului polon salutul său de prieten și aliat leal și calde urări de progres și de succes în opera lui pacificatoare.

După tedeumul dela catedrala Sf. Iosif în prezența membrilor ...ației Poloniei și d-lor M. Cancicov, ministru de finanțe; Gh. Argeșeanu, minis... al apărării naționale; general Ilasievici, inspector de armată; Paraschivescu, secretar general la externe; etc.

Limba noastră

Congresul profesorilor

In Decembrie anul trecut, d. dr. C. Angelescu a chemat la sfat pe inspectorii învățământului primar și secundar. „Motivul care a determinat această conferință, a scris atunci *Neamul Românesc*, e faptul că ministerul educației naționale a fost informat de organele sale, și nu în mod câtuși de puțin favorabil și optimist, de starea învățământului nostru primar și secundar — o stare în care *inferioritatea se afirmă crescând*... Elevii de astăzi, atât din învățământul primar cât și din cel secundar *nu știu bine românește, păcat în care cade și INVAȚAMANTUL UNIVERSITAR... E una DIN CELE MAI GRAVE PROBLEME ALE PREZENTULUI, fiindcă privește însu-și viitorul sufletului și culturii românești*".

Ce a urmat? Inspectorii au ținut câteva ședințe și apoi s'au liniștit, lăsând ca *„inferioritatea să se afirme crescând"*.

Iată-i, acum pe profesorii secundari, întruniți în congres la Brașov. Au vorbit de toate: de salarii, de gradații, de „doleanțele prezentate *sub formă (!)* de memorii", de plata ajutorului familiar în caz de deces, și de multe altele.

Intr'o moțiune cam lungă, scrisă ca vai de ea, într'o limbă pestriță, și înzorzonată, — citind-o îți dai seama de ce cine trece prin școală nu știe românește, — domnii profesori cer „reducerea orarului de azi... pentrucă prin aceasta se ține seama de postulatul pedagogic cel mai important care e grija sfântă pentru sănătatea și viața elevilor".

Asta e școala lenii, — școală scoborîtă la nivelul celor nevolnici. Cartea se învață greu, greu de tot. Trebue să muncești zi și noapte, cu mintea iscoditoare, mereu în neastâmpăr, și cu dorința de a ști ce ești tu, ce e lumea care te înconjoară.

Cine nu poate îndura o asemenea muncă ori nu-i o îngădue „grija sfântă pentru sănătatea și viața" lui, să se apuce de un meșteșug. Țara are nevoie de cărturari, dar are nevoie și de plugari, de meseriași, de negustori. Omul datorește toată propășirea la care a ajuns inteligenței sale. Nu încape îndoială. Dar la ce i-ar fi slujit inteligența, dacă nu ar fi avut și mâinile?

Mai spune moțiunea că *„relativ* la reforma examenului de bacalaureat, *acontează* (?!) ideia ca el să nu fie excesiv (!) de memorizare, de date și cifre, scrutând numai depozitul de cunoștințe al *elevilor*, ci și de judecată și constatare (!) a orientării generale a *elevilor*, în problemele culturii".

Tot ce e „excesiv", adică tot ce trece măsura, e rău. Cu o bucată de mămăliguță te saturi, dacă mănânci un ceaun întreg, crăpi. Dar nu poți învăța carte, dacă nu înveți pe dinafară date și cifre, că nici o judecată nu e cu putință, fără date și fără cifre. Acel școlar va merge înainte, căruia școala, deschizându-i larg porțile cunoștințelor omenești, îi va fi sădit dragostea de carte, îi va fi ațâțat curiozitatea de a ști și, prin urmare, de a ceti.

Profesorii mai cer ca „programele analitice... să fie *puse la punct* (metaforă de fotograf), în raport cu *cultura... literară a vremii*".

„Cultura literară a vremii"? Literatura zilelor noastre?

Care e literatura „vremii", o arată d. N. Georgescu, director al *Neamului Românesc*, în cartea sa: *Literatura de scandal*. Bucățile „literare", pe care le-a adunat, oglindesc toată rostogolirea vremii noastre.

Un scriitor scrie după cum îi sunt învățătura și alcătuirea sufletească. E vulgar, e josnic? — vulgar și josnic scrie. Când asemenea scriitori sunt singurateci, răul e mărginit. Când sunt mulți, când „operile" lor „literare" capătă premii, criticii le primesc cu laude și profesorii vorbesc de ele în manualele școlare, atunci primejdia e mare: sănătatea sufletească a societății întregi e sdruncinată.

„Literatura vremii" e așa cum o arată d. N. Georgescu, care s'a jertfit și, cu răbdare de mucenic, a stat să citească trăsnelile atâtor minți bolnave. Și domnii profesori vor ca programele analitice să fie *„puse la punct*, în raport cu *această* literatură"?

In cuvântarea sa la congresul dela Brașov, P. S. Episcopul Colan a spus că „numai o școală cu primatul educației poate zidi suflete tari".

Aproape în aceeași zi, d. Adrian Maniu arăta cum înțelege școala „primatul educației". Intr'un manual pentru clasa a V-a de liceu, stă scris:

In această groapă, zace
un sicriu
In sicriu un popă, în popă
rachiu.

Cât timp vor mai fi prin mâna școlarilor cărți de soiul acesta, cât timp vor mai fi pe catedră profesori, cari să primească o asemenea literatură și să-și bată joc de limbă: *„acontează* ideia (*arvunează* ideia!), cât timp nu vom avea profesori, cărturari pătimași în dragostea de neam și de limbă, de carte și de frumos, nu se poate vorbi de școală, de cultură, de educație,—de „suflete tari".

T. PISANI

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

Trai mai bun la sate

de I. AGÂRBICEANU

Țăranul ardelean nu-și înstrăinează pământul. La noi nu există primejdia din unele provincii, semnalată în ziare, de-a ajunge, pe avere românească proprietari străini. Sunt desigur excepții, dar rare. Țăranul nostru cumpără și azi pământ, unde nu mai poate.

Dar în unele regiuni, cum e la granița de Vest, aceeași lăcomie de pământ o manifestă și elementul șvăbesc și unguresc. Și nenorocul e că acolo ajungând vânzătoare resturi din reforma agrară, proprietari străini, băncile străine, nu le vând românilor. Altfel, cu un ajutor bancar ca înainte de unire, românii din partea locului ar schimba în proprietate românească și aceste terenuri, fără nici o altă politică de colonizare din partea Statului.

Intâia urmare bună a reformei agrare la noi este un traiu mai bun la sate, o hrană mai bogată și mai substanțială a țăranului.

Cred, de altfel, că schimbarea aceasta trebue să fie generală în toate satele României mari, după împroprietărire. Și mai cred că acestui fapt se datorește în parte fenomenul numit scăderea producției destinată exportului. Țăranul ardelean se hrănește mai bine, consumă mai mult calitativ decât înainte de reformă.

E o constatare generală că satele cele mai sărace și la noi, și în vechiul regat, au fost cele înnecate în marile latifundii. Hrana sătenilor de aici a fost, și la noi, cu totul rudimentară și insuficientă.

Românii din vechiul regat, cari, înainte de unire, au făcut o comparație între hrana țăranului ardelean și a celui dela răsăritul Carpaților, au cunoscut, de cele mai multe ori, numai satele românești din sudul Ardealului, din județele Brașov, Făgăraș, Alba și toate Târnavele. Aici, într'adevăr, bucătăria țăranului ardelean nu se putea compara cu a celui din cele mai multe regiuni ale Regatului liber.

Țăranii aceștia trăiau în regiuni din cari aproape că dispăruseră latifundiile, încă înainte de unire. Sunt și o rasă de oameni mai isteți, mai deșteptați, și ei cei dintâi au avut și școală și carte românească.

In aceste ținuturi traiul de azi al sătenilor nu prea se deosebește de cel din trecut. Deosebirea, unde există, e însă și aici în bine.

Dar în atâtea alte regiuni ale Ardealului, cu mari întinderi de pământ domnesc, țăranii se hrăneau tot atât de prost ca și cei de pe moșiile arendate în Moldova de Mochi Fischer.

Mâncarea zilnică nu era mămăliga proaspătă, nici pânea, ci mălaiul copt în cuptor sau pe vatră, și care se făcea pe mai multe zile. Ciorbe înăcrite cu oțet, ceapa, fasolea, cartofii, nu se despărțeau de masa românului semi iobag încă, nici o zi. Pâine coceau în cuptor la Crăciun și la Paști, și foarte puțini și peste an. Erau sate în care porc de Crăciun nu tăiau douăzeci la sută. Grăsimea, slănina erau rare. Când țăranul din jurul Sibiului se înfrupta și la ojină, la coasă, cu pită și slănină, cel din jud. Cluj, Sălaj, Someș, mesteca greoiu mălaiu cu ceapă.

Grăsimea de peste an era uleiul de floarea soarelui.

Infățișarea acestor necăjiți frați ai noștri inspira compătimire: se vedea pe fețele lor, pe trupurile lor, că nu sunt suficient și mai ales calitativ suficient hrăniți. Erau palizi, fără vlagă, adeseori chiar fără voie de lucru. Inviorarea le-o dădea „holerca", fără de care nici nu-i puteai prinde la lucru: spirtul de bucate, lungit și descântat în birturile evreești, tot mai dese cu cât înaintai spre nordul țării.

Azi situația dacă nu e radical schimbată, apoi e foarte departe de cea mizeră dinainte de reforma agrară.

Și în aceste regiuni, țăranii se hrănesc neasmănat mai bine. Pâinea nu mai e o raritate, din Crăciun în Paști, ci în multe case nu lipsește nici o zi de pe masă. Mălaiul tradițional, uscat, îndesat și sfărâmicios, se ascunde tot mai mult. In locul lui răsare mămăliga aurie, făcută în fiecare zi.

A ajuns acum, în multe sate,

(Continuare în pagina 2-a)